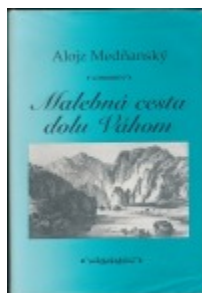

Malebná cesta dolu Váhom

[Alojz Medňanský](#)

Malebná cesta dolu Váhom - Alojz Medňanský ke stažení PDF Takmer dve storočia uplynuli od prvého vydania Medňanského Malebnej cesty dolu Váhtom. Kniha podáva farbistý obraz Považia, ba vlastne celého severo- i juhozápadného Slovenska začiatkom 19. storočia. Hoci hlavnými zastávkami počas plavby boli predovšetkým hrady, kaštiele a zámky, prírodné krásy a zvláštnosti kraja, autor pomerne bohato vykreslil aj život na rieke Váh, ktorá už vtedy bola významnou tepnou Slovenska. Život a hospodársky ruch na nej i jej brehoch od prameňov až po ústie, jej ničivá sila v čase povodní a hospodársky význam pre ľudí obkolesených horami, ktorým sprostredkovala styk s ostatným svetom a zároveň im bola dodávateľkou potravín, sú stredobodom autorovho záujmu. S uznaním a chválou konštatuje, čo všetko dorába a s čím obchoduje podnikavý a nadaný slovenský ľud od Liptovského Hrádku až po Komárno. Zaujímavý a z etnografického hľadiska veľmi cenný obraz podáva o práci pltníkov na Váhu. Pozornosť venuje hospodárskemu životu a jeho problémom, podrobne rozoberá prácu píl a hút v Liptovskom Hrádku, lesné hospodárstvo v Lubochni a pri návšteve Tepličky nad Váhom v opustených múroch zaniknutej manufaktúry uvažuje o príčinách neúspechov tohto počiatočného spriemyselňovania krajiny. V považských mestečkách od Žiliny po Sereď a Neded, kam až plávali v tých časoch lode z Dunaja,

zapodieva sa remeslami a obchodom. Hoci poddaný ľud zaujímal na tejto ceste autora iba príležitostne a jeho pohľad je pohľadom vzdelaného aristokrata a hoci hlavnými opornými bodmi malebnej cesty ostávajú už spomínané rumoviská stredovekých hradov, zámkov a kaštieľov so vzácnymi výtvarnými klenotmi, knižnicami, parkmi a nádhernou prírodou, veľa miesta venuje pestrému čínorodému ruchu na tejto rieke. Je to malebná syntéza minulosti a prítomnosti kraja po oboch brehoch Váhu, ale aj vrchol literárnej činnosti Alojza Medňanského, ktorý sa tu predstavuje ako autor kultivovaný a hlbavý, s romantickým citom pre krásu prírody i ako vynikajúci znalec dejín Považia, jeho kultúrnohistorických pamiatok i vtedajších hospodárskych pomerov. Túto stále sviežu a zaujímavú knihu dobre dopĺňajú Fischerove dobové medirytiny.

Alojz Medňanský (1784 - 1844) sa zapodieval históriou, štatistikou, archeológiou, publicistikou a národopisom. Gymnázium vyštudoval v Trenčíne, filozofiu vo Viedni a právo v Bratislave. Ako barón zastával vysoké štátne funkcie. Po manželkinej smrti (1910) sa utiahol do rodinného kaštieľa vo Veselom pri Piešťanoch, kde sa venoval hospodárstvu a literárnej činnosti. Roku 1830 sa vrátil do štátnej služby, od roku 1837 bol županom Nitrianskej stolice. Zaujímal sa o materiálnu a duchovnú kultúru slovenského ľudu.

